

I.

FŐVÁROSI BÍRÓSÁG

8.P.630.398/2003/26.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Bíróság dr. S. Cs. ügyvéd által képviselt dr. S. M. felperesnek

dr. H. G. ügyvéd által képviselt Sz. Kiadó Rt. I. rendű,
és a személyesen eljáró dr. M. B. III. rendű alperes ellen

személyhez fűződő jogsértés megállapítása, és egyéb iránt indított perben meghozta és kihirdette a következő

ÍTÉLETET:

A Fővárosi Bíróság megállapítja, hogy az I. rendű alperes megsértette a felperes szerzői jogait azzal, hogy a felperes által írt, a „...” című tanulmányt tartalmazó „...” című könyvet dr. M. B. III. rendű alperes, mint szerző neve alatt kiadta.

Az I. rendű alperes a felperes szerzői vagyoni jogait megsértette azzal is, hogy az általa kiadott „...” című kiadványban jogosulatlanul felhasználta a felperes kizárólagos jogosultsági körébe tartozó, a ... című tudományos szaklapban található adatbázisokat.

A Fővárosi Bíróság megállapítja, hogy a III. rendű alperes megsértette a felperes személyhez fűződő szerzői jogait azzal, hogy az általa szerkesztett, „...” című könyvben, valamint a „...” című műben a felperes által írt „...” című tanulmányt közölve, annak szerzőjeként magát tüntette fel.

A Fővárosi Bíróság megállapítja, hogy a III. rendű alperes megsértette a felperes szerzői, vagyoni jogait azzal, hogy a felperes kizárólagos szerzői jogosultsági körébe tartozó, a ... című tudományos szaklapban található adatbázisokat felhasználta a felperes hozzájárulása nélkül a „...” című könyv „...” című fejezetben, s ezzel egyben megsértette a felperesnek az adatbázisokon fennálló kapcsolódó jogait is.

A bíróság kötelezi arra az I. rendű alperest, hogy a jogsértő módon forgalmazott, a III. rendű alperes neve alatt megjelent „...” című kiadvány forgalmazását hagyja abba.

A bíróság eltiltja attól az I. és III. rendű alperest, hogy a jövőben a felperes hozzájárulása nélkül, a felperes által írt „...” című tanulmányt, illetőleg a felperes kizárólagos szerzői jogosultsági körébe tartozó, a ... című tudományos szaklapban megjelent adatbázisokat felhasználja.

A bíróság kötelezi az I. és III. rendű alperest, hogy 8 napon belül – az ítéleti rendelkezések közül a jogsértés megállapítására vonatkozókat – tegyék közzé saját költségükön az N. című napilapban.

A bíróság kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül a III. rendű alperes által szerkesztett, a „...” című kiadvánnyal kapcsolatosan szolgáltatson adatot a könyv

forgalmazásában résztvevő partnereiről, továbbá arról, hogy mennyi az eladott példányok száma, mennyi az adatszolgáltatáskori raktáron lévő példányszám.

A bíróság kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 50.000 Ft-ot /azaz Ötvenezer Ft-ot/.

A bíróság mellőzi az I. és III. rendű alperes egyetemleges kötelezését.

Ezt meghaladóan az I. rendű alperessel szembeni, nemvagyoni kártérítés megfizetésére irányuló kereseti kérelmet elutasítja.

A bíróság kötelezi a III. rendű alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 200.000 Ft-ot /azaz Kettőszázezer Ft-ot/ nemvagyoni kártérítés címén, és az összeg után 2003. október 15. napjától a kifizetésig terjedő időre járó törvényes mértékű kamatot.

Ezt meghaladóan a bíróság a III. rendű alperessel szemben előterjesztett, a 200.000 Ft-ot meghaladó nemvagyoni kártérítés iránti kérelmet elutasítja, továbbá elutasítja a III. rendű alperessel szemben előterjesztett, gazdagodás visszatérítésére irányuló kérelmet is.

A felperes és az I. rendű alperes költségeit maga köteles viselni.

A bíróság a felperes és a III. rendű alperes tekintetében a pernyertesség-pervesztesség arányát 80-20%-ban állapítja meg a felperes javára, és ennek megfelelően kötelezi a III. rendű alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 275.200 Ft /azaz Kettőszázhetvenötezer-kettőszáz Ft/ perköltséget.

Az ítélet ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt a Fővárosi Ítéltáblához címzett, a Fővárosi Bíróságnál 5 példányban benyújtandó fellebbezésnek van helye, amelyet a másodfokú bíróság kérelemre – a tárgyalás mellőzésének a törvényben meghatározott eseteiben is – tárgyaláson bírál el, illetőleg a fellebbezési határidő lejárta előtt előterjesztett közös kérelemre tárgyaláson kívül bírál el.

INDOKOLÁS:

A felperes által becsatolt könyvpéldány szerint 1997-ben adta ki az M. Kiadó a felperes által szerkesztett „...” című könyvet.

A kiadvány 1.1.-1.5. fejezeteiben /9-33. oldal/ foglalta össze a felperes az integrált gyümölcsstermesztés általános alapelveit, összefüggéseit és fejlesztési irányait.

Az I. rendű alperesi kiadó 2002-ben jelentette meg a „...” című kiadványt a III. rendű alperes szerkesztésében.

A kiadványban a „...” című fejezet jelentéktelen eltéréssel, szó szerint egyező a felperes által szerkesztett kiadványban a felperes által írt szöveggel.

Az I. rendű alperes által kiadott „...” című kiadvány tartalmaz adatbázisokat is, amely készítőjeként a III. rendű alperes magát tüntette fel.

Az adatbázist 2000-ben a ... című tudományos szaklapban jelentették meg, 1., 4., 13. és 15. számú táblázatként, amely táblázatok adatbázisának megszerzése, ellenőrzése és megjelenítése is jelentős ráfordítást igényelt a felperes részéről.

A felperes II. rendű alperesként perelte a P. Alapítványt, amely 1999-ben adta ki „...” című könyvet a III. rendű alperes szerkesztésében.

Ebben a kiadványban is megtalálható „...” című tanulmányban, az 1997-ben az M. Kiadó által megjelentetett könyvben szereplő, a felperes által írt fejezet.

Miután a felperes eredménytelenül kísérelte meg a jogvita rendezését peren kívül, keresetet nyújtott be a bírósághoz.

A fenntartott kereseti kérelme szerint annak megállapítását kérte, hogy az I. rendű alperes megsértette személyhez fűződő szerzői jogait, azon belül is a szerzőség elismerésére vonatkozó jogait azzal, hogy a felperes által írt tanulmányt a III. rendű alperes neve alatt jelentette meg a „...” című könyvben a felperes hozzájárulása nélkül, továbbá azzal is, hogy ebben a kiadványban a felperes kizárólagos jogosultsági körébe tartozó, a ... című tudományos szaklapban megjelent adatbázisokat is felhasználta.

A felperes a peres eljárás alatt megegyezett a P. Alapítvánnyal, amely a „...” című könyv felelős kiadója volt. A III. rendű alperessel szemben úgy tartotta fenn megállapítás iránti kereseti kérelmét, hogy egyrészt a „...” című kiadványnak a III. rendű alperes neve alatt való megjelentetését tartotta jogsértőnek, másrészt azt is, hogy a III. rendű alperes – megsértve a szerzőség elismerésével kapcsolatos felperesi jogokat – úgy tüntette fel a szó szerint átvett, „...” című tanulmányt a kiadványban, hogy annak szerzője saját maga. Ugyanígy kérte annak megállapítását is, hogy a III. rendű alperes a „...” című könyvben ugyancsak a felperes által írt, a „...” című tanulmányt szó szerint átvette, és saját magát tüntette fel a tanulmány szerzőjének, jogsértő módon.

A III. rendű alperessel szemben továbbá annak megállapítását is kérte a felperes, hogy jogsértő módon használta fel a „...” című kiadványban a felperes kizárólagos jogosultsága alatt lévő adatbázisokat, némiképp módosítva ugyan.

A felperes kérte az I. és III. rendű alperessel szemben a jogsértés megállapításán túl azt, hogy a bíróság a jogsértés abbahagyására kötelezze az alpereseket, és tiltsa el a további jogsértéstől őket, valamint nyilvános elégtétel adására is kérte kötelezni az alpereseket azzal, hogy a bírósági határozat rendelkező részét az alperesek saját költségükön tegyék közzé az N. című napilapban.

A jogsértés miatt az I. rendű alperes adat szolgáltatására kötelezését is kérte a felperes a keresettel érintett könyv forgalmazási adatainak tekintetében.

A felperes az eljárás során előterjesztette gazdagodás és kártérítés iránti igényét is.

Az I. és III. rendű alperest egyetemlegesen kérte kötelezni 50.000 Ft, a szerzői jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítésére.

Ugyancsak egyetemlegesen kérte kötelezni az I. és III. rendű alperest 500.000 Ft nemvagyoni kártérítés megfizetésére a „...” című kiadványban történő felhasználás miatt, emellett a III. rendű alperest a „...” című könyvben történő felhasználás miatt további 500.000 Ft nemvagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni.

A kártérítés összege után 2003. október 15-től igényelt a felperes kamatot.

A felperes a nemvagyoni kártérítés iránti igényét akként pontosította a bíróság felhívására, hogy az I. és a III. rendű alperest a „...” című műben történő jogosulatlan felhasználással okozott nemvagyoni kártérítés tekintetében 1/32/3-ad arányban kérte az 500.000 Ft

nemvagyoni kártérítés iránti igény megfizetésére kötelezni, illetőleg az I. rendű alperest 150.000 Ft, a III. rendű alperest 300.000 Ft megfizetésére.

A felperes álláspontja az volt, hogy a szerzői minőség elismeréséhez fűződő joga sérült, amikor az alperesek a kiadvány megjelentetésekor a felperest mint szerzőt nem tüntették fel, de a kiadványban felhasznált tanulmány megjelentetéséhez sem kérték a felperes hozzájárulását. A III. rendű alperes ezen túl átvett olyan adatbázisokat és táblázatokat, amelyek a szerzői jogi törvény 60/A. § (1) bekezdése szerint egyértelmű adatbázisoknak minősülnek, hiszen a táblázatokban meghatározott gyümölcsökre nézve tartalmaznak a gyümölcsstermesztésre vonatkozó, a felperes által gyűjtött és sajátos módszer szerint elrendezett adatokat, amely tartalmi elemekhez egyedileg hozzá lehet férni.

Bár a felperes a saját kutatómunkája útján nyert adatok mellett a KSH adatait is feldolgozta, azonban valamennyi felhasznált adatot egyedi szempontok szerint foglalta rendszerbe, és pontosította saját számításai alapján. Az adatbázisok előállítója tehát a felperes, az Szjt. 84/E. § (5) bekezdése szerint, azt jelentős ráfordítással, több éves kutatómunka eredményeként állította elő, saját módszer szerinti feldolgozással rendszerezte.

A felperes a személyhez fűződő szerzői és vagyoni jogok megsértése miatt a jogsértés megállapításán túl az Szjt. 94. § (1) bekezdésében írt jogkövetkezmények levonását is kérte, majd pedig a peres eljárásban előterjesztette a gazdagodás iránti igényét, illetőleg az alpereseket nemvagyoni kártérítés megfizetésére is kérte kötelezni.

Az I. rendű alperes felróható magatartása a felperes szerint abban állt, hogy nem megfelelő szaklektorokat választott, hiszen a felperes által korábban írt és már publikált tanulmány tekintetében meg kellett volna tudni állapítani azt, hogy az nem a kiadvány szerkesztőjének a tanulmánya.

További jogsértő magatartás a felperes álláspontja szerint az is az I. rendű alperes részéről, hogy amikor a felperes erre felhívta a figyelmet, nem intézkedett, és nem tett meg minden szükséges lépést a felperes igényeinek rendezésére.

A felperes, aki szakmailag elismert tanszékvezető egyetemi tanár, az MTA doktora, és az MTA Gyümölcstermesztési Albizottságának elnöke, szakmai jóhírnevét sérti, hogyha szakmai nyilvánosság előtt megkérdőjelezetté válik eddigi, és mindenkori tudományos munkájának hitelessége.

A külső jegyek formájában ki sem mutatható belső sérelemérzet, vívódás, belső őrlődés, amely a szakmai hitelességben, jóhírnévben, szerzőségben megsértett, és megalázott emberre lélektani szempontból jellemző, a nemvagyoni kártérítés alapja.

A III. rendű alperes a saját neve alatt jelentette meg a tanulmányt, s ezzel szakmai jóhírnevét is sértette a felperesnek. A jogsértő módon kiadott könyv azt a látszatot kelti, hogy a mű nem a felperes eredeti műve alapján jött létre, sőt, mintha az eredeti mű túlhaladottá vált volna.

A felperes állította, hogy napi munkája során több alkalommal megkérdőjelezték a diákok, hogy vajon tényleg ő írta-e a tárgyban létrejött többi tankönyvet, szakkönyvet és tanulmányt. Az alperesi jogsértés azt a hamis látszatot kelti, hogy ő volt az, a felperes, aki felhasználta a III. rendű alperes művét.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az I. rendű alperes arra hivatkozott, hogy a „...” című 200 oldalas kiadvány megírására felhasználási szerződést kötött a III. rendű alperessel, aki részére a szerzői jogdíjat ki is fizette.

A könyvet kiadás előtt elismert szaklektorokkal ellenőriztette, akik nem látták a mű közlésének semmilyen akadályát. Az egyik felkért lektor, dr. Sz. L. társszerzője volt a felperes szerkesztésében megjelent „...” című könyvnek. Az I. rendű alperes álláspontja szerint az Szjt. 34. § (2) bekezdése szerint a nyilvánosságra hozott mű tudományos ismeretterjesztés céljára a forrás, és a megjelölt szerző megnevezésével átvehető. Átvételnek minősül a mű olyan mértékű felhasználása más műben, amely az idézést meghaladja. A kiadvány célja az volt, hogy a hazai termelőket megfelelő szakmai ismeretekkel lássa el, tehát az tudományos ismeretterjesztés volt. A könyvben szereplő adatbázisok pedig a korábban megjelent táblázatoktól tartalmilag eltértek, más adatokat tartalmaztak.

Az I. rendű alperes egyebekben kijelentette, hogy a kiadvány utánnyomását, vagy újbóli kiadását nem tervezi.

A III. rendű alperes ugyancsak a kereset elutasítását kérte, és előadta, hogy úgy a diótermesztéssel, mint a meggy- és cseresznyetermesztéssel kapcsolatos könyv a Meggytermelők Országos Érdekvédelmi Egyesületének felkérésére, tudományos ismeretterjesztési céllal került megírásra és kiadásra. Ezek a könyvek szakmai kézikönyvek, a kézikönyv és a segédkönyv pedig azonos fogalom, tehát szabad felhasználásról van szó.

A könyv forrásanyagai között a szerzőt és a művet megjelölte, sőt a bevezetőben is utalt a felperes által írt könyvre, maximálisan elismerve azt.

A III. rendű alperes állította, hogy a „...” című könyvből sem a meggy-cseresznye, sem pedig a diótermesztésre vonatkozó szakmai ismeretanyagot nem tudta átvenni, mert azok szakmailag elévültek.

A kiadvány I. fejezetéből, a saját maga által szerkesztett kiadványba 14 oldal terjedelemben ismeretanyagot vett át, ez a rész azonban egy irodalomgyűjtemény és nem önálló alkotás.

A megjelentetett táblázatokkal kapcsolatos felperesi kifogás alaptalan, ugyanis a felperes által jelzett forrásanyagról nem is hallott.

A III. rendű alperes a táblázatokat „...” című tanulmányból adaptálta, amelyhez maga is szolgáltatott statisztikai adatokat. A tanulmány tehát az övének is tekinthető.

A tanulmányból 6 táblázatot dolgozott át a saját koncepciójának megfelelően.

Ettől függetlenül is a III. rendű alperes a felperestől szóban hozzájárulást kért, és kapott a felhasználáshoz.

A felperes bizonyítási indítványára a bíróság a Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményét szerezte be arra vonatkozóan, hogy történt-e a felperes által írt tanulmányból átvétel, és milyen terjedelemben a III. rendű alperes által írt és szerkesztett művekben.

A Szakértő Testület azt állapította meg, hogy a felperesi „...” című mű és az alperesi „...” című kiadvány megjelölt fejezeteinek összehasonlításából kiderül, hogy a két mű ugyanazt a témát tárgyalja, alapvetően ugyanazon megfogalmazásban.

A felperes által írt mű helyenként részletesebb, azonban a III. rendű alperes által szerkesztett könyvben szereplő fejezet többletet nem tartalmaz. A ténylegesen szereplő szöveg csekély és jelentéktelen, inkább nyelvtani átkötéseként jelentkező változtatásokkal a korábban megjelent mű szolgálai másolatának tekinthető.

A Szakértő Testület ugyanazt állapította meg a másik alperesi, „...” című műnek a korábban megjelent tanulmánnyal való összehasonlítása alapján. Ez esetben is szolgai másolatnak tekintette a III. rendű alperes által szerkesztett műben megjelent fejezetet.

A Szakértő Testület a táblázatokat is összehasonlította a bíróság felhívása nyomán, és azt állapította meg, hogy az egyes táblázatokban foglalt adatsorokban egyezés fedezhető fel. A múltra vonatkozó adatsoroknál az egyezés egyértelműen megállapítható, a táblázatok jövőre vonatkozóan közölt számaiban – a becslések miatt – eltérések tapasztalhatóak.

A táblázatok szerkezete- és felépítése ugyanakkor mindkét esetben azonos.

A 4. táblázat felhasználásával kapcsolatosan pedig azt állapította meg, hogy a III. rendű alperes által szerkesztett könyvben található 20. táblázat a jövőre vonatkozó, némileg eltérő adatot tartalmaz, de ugyanazon rendben felépítve.

A 21. és 23. táblázat a 13. táblázatnak a jövőre vetített adatok helyenkénti eltéréseivel, de ugyanazt tartalmazza.

A szakértő véleményezte azt is, hogy az összehasonlítás alapján a tanulmány átvétele tekintetében a felhasználás mértéke hány százalékra tehető.

A felperesnek azzal az előadásával szemben a III. rendű alperes semmilyen bizonyítást nem ajánlott fel, hogy a felperes a saját nevében, saját kockázatára kezdeményezte az adatbázisok előállítását, ő gondoskodott az anyagi ráfordításokról és az időráfordításokról is.

Az egyéb alperesi hivatkozások folytán, amely a szabad felhasználásra vonatkozó hivatkozás volt, bizonyítás nem volt szükséges.

A bíróság a felperes fenntartott kereseti kérelmét a következők szerint találta túlnyomórészt megalapozottnak:

A „...” című kiadvány, amely az M. Kiadónál jelent meg 1997-ben, és amelynek 1.1-1.5. fejezeteit írta a felperes, felhasználása, illetőleg a felperes által állítottan a saját maga által előállított adatbázis felhasználása képezte a felperes igényérvényesítésének alapját.

Azt nem vitatta sem az I., sem a III. rendű alperes, hogy a felperes a szerzője az előzőekben jelzett tanulmánynak.

A tanulmány felhasználása a Szakértő Testület megalapozott szakértői véleménye szerint oly módon történt meg a III. rendű alperes által szerkesztett kiadványokban, és abban is a III. rendű alperes által írt részben, hogy az szolgai másolásnak tekinthető. Nem vitás, hogy az I. rendű alperes által megjelentetett kiadványban, illetőleg a P. Alapítvány kiadásában megjelent, a III. rendű alperes által szerkesztett könyvekben a felperes mint szerző neve nem került feltüntetésre.

A III. rendű alperes arra hivatkozott, hogy a forrásanyagok között szerepelt a felperes neve és az általa írt tanulmány címe, ez a III. rendű alperes szerint elegendő is volt.

A III. rendű alperes hivatkozása szakmai szempontokból helyénvalónak tűnhet, hiszen a felhasznált szakirodalom valamennyi tudományos, tudományos jellegű publikációnál kötelezően feltüntetendő, azonban ebben az esetben a felperes igénye azon alapult, hogy hozzájárulása nélkül és nevének elhagyásával került megjelentésre az általa írt tanulmány.

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény /a továbbiakban Szjt./ 12. § (1) bekezdése szerint a szerzőt megilleti a jog, hogy művén és a művére vonatkozó közleményen – a közlemény terjedelmétől és jellegétől függően – szerzőként feltüntessék.

A szerzőt a mű részletének átvétele, idézése vagy ismertetése esetén is meg kell jelölni. Amikor az I. rendű alperes kiadta a „...” című kiadványt, amely a felperes tanulmányát is tartalmazza, illetőleg amikor a III. rendű alperes a felperes tanulmányát ebben a kiadványban is és a „...” című kiadványban is felhasználta, az idézett Szjt. 12. § (1) bekezdésének rendelkezését megsértette.

Az I. és a III. rendű alperes ugyancsak megsértette a tanulmány megjelentetésével, illetőleg annak átvételével az Szjt. 16. § (1) bekezdésében írt rendelkezést is, amely szerint a szerzőnek kizárólagos joga van a mű anyagi formában, és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználásra, és minden egyes felhasználás engedélyezésére. Ennek hiányában a felperes helyénvalóan hivatkozott az Szjt. 16. § (6) bekezdésére, amely szerint jogosulatlan a felhasználás különösen akkor, hogyha arra törvény vagy az arra jogosult szerződéssel engedélyt nem ad.

A alperesek azzal is jogsértést követettek el, hogy a felperes által összeállított adatbázisokat a szerző hozzájárulása nélkül felhasználták. Az Szjt. 84/A. § (1) bekezdése szerint ugyanis az adatbázis előállítójának a hozzájárulása szükséges ahhoz, hogy az adatbázis tartalmának egészét vagy jelentős részét nyilvánosság számára hozzáférhetővé tegyék a nyilvánossághoz való közvetítéssel.

A felperes az Szjt. 94. § (1) bekezdésben írt, a szerzői jogsértés jogkövetkezményeinek alkalmazását kérte az alperesekkel szemben.

Az Szjt. 94. § (1) bekezdés a) pontja szerint a szerző jogainak megsértése esetén követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását.

A bíróság az előzőekben ismertetettek alapján megállapította úgy az I., mint a III. rendű alperes jogsértő magatartását a kiadványban történő tanulmány jogosulatlan felhasználásával és a szerző nevének elhagyásával, továbbá az adatbázis jogosultság nélküli felhasználásával.

A III. rendű alperes arra hivatkozott, hogy szabad felhasználás alá eső a tudományos ismeretterjesztés céljára készített munka. Az I. rendű alperes osztotta a III. rendű alperes vélekedését, ezért a bíróság vizsgálta, hogy az Szjt. 34. § (2) bekezdésében írt rendelkezések szerinti szabad felhasználásról lehet-e szó.

A III. rendű alperes a 34. § (2) bekezdésében írt rendelkezésekre hivatkozott, amely szerint a nyilvánosságra hozott irodalmi, vagy zenei mű részlete, vagy kisebb terjedelmű ilyen önálló mű iskolai oktatás céljára, valamint tudományos ismeretterjesztés céljára a forrás és az ott megjelölt szerző megnevezésével átvehető. Átvételnek minősül a mű olyan mértékű felhasználása más műben, amely az idézést meghaladja, ezért azt kellett vizsgálni, hogy a III. rendű alperes a felperes tanulmányának felhasználását az idézett jogszabályi rendelkezésekben írt feltételek mellőzésével tette-e meg. Ugyanis a tudományos ismeretterjesztés céljára történő átvétel, amely tehát az idézés terjedelmét meghaladja, csak úgy történhet meg, hogyha a forrás és a szerző megnevezésével történik az meg.

A III. rendű alperes csak a felhasznált szakirodalomjegyzékben tüntette fel – mások műve mellett – a felperes művét, és jelölte meg a felperes nevét, azonban az átvett anyagrésznél nem. A Szakértő Testület megállapítása szerint szolgai módon lemásolta a

felperes művét, és nem jelölte azt meg, hogy ez más tudományos munkája, s az hol jelent meg és mikor.

Ennélfogva szabad felhasználásról nem lehet szó, a III. rendű alperes jogsértést követett el.

A felperes igényelte az Szjt. 94. § (1) bekezdés b) és c) pontjában írt jogkövetkezmények alkalmazását mindkét alperessel szemben. E szerint a szerző követelheti a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől, valamint, hogy a jogsértő adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről és költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak.

A III. rendű alperes jogsértő magatartása befejezett, azonban az I. rendű alperes a jogsértő kiadvány további forgalmazásával a jogsértő magatartást változatlanul folytathatja, tehát ezért a bíróság kötelezte annak abbahagyására, és az alpereseket eltiltotta attól, hogy a felperes hozzájárulása nélkül és nevének elhagyásával a jövőben az általa írt tanulmányt felhasználják, illetőleg megjelentessék.

A felperes alappal igényelte a nyilvános elégtételadást, és kérelmének megfelelően a bíróság arra kötelezte az alpereseket, hogy saját költségükön jelentessék meg a jogsértő magatartás megállapítására vonatkozó ítéleti rendelkezést a felperes által megjelölt helyen.

A felperes az I. rendű alperest adat szolgáltatására kérte kötelezni, az Szjt. 94. § (1) bekezdésének rendelkezése alapján. Bár történt már adatszolgáltatás az I. rendű alperes részéről, azonban a forgalmazásban résztvevőkről nem, és a forgalmazásban elért eredményekről sem, ezért a bíróság kötelezte az I. rendű alperest a felperesi keresetnek megfelelően.

A felperes egyetemlegesen kérte kötelezni az I. és III. rendű alperest az Szjt. 94. § (1) bekezdés e) pontja alapján, hogy a jogsértéssel elért gazdagodást térítsék vissza.

A felperes az általa igényelt 50.000 Ft-ot a szerint számította, hogy hány példányban állította elő az I. rendű alperes a „...”-t, és azt milyen fogyasztói áron értékesítette.

A felperes által igényelt, lényegében a felhasználás ellenében járó díjnak megfelelő összeg nem tekinthető eltúlzottnak, azonban annak megfizetésére a bíróság csak az I. rendű alperest kötelezte, minthogy az I. rendű alperes mint kiadó gazdagodott azzal az összeggel, amely a felperest illetve volna a hozzájárulás ellenében való díj címén.

A III. rendű alperes a díj megfizetésére egyetemlegesen az I. rendű alperessel nem kötelezhető, hiszen még a szerzői jogi törvény rendelkezései szerint sem egyetemleges kötelezettek a felhasználás ellenében járó díj megfizetése tekintetében.

Az I. rendű alperes az a felhasználó, amelyhez a jogdíjat tartalmazó bevétel befolyt.

A felperes az Szjt. 94. § (2) bekezdése szerint nemvagyoni kártérítés megfizetésére is kérte kötelezni egyetemlegesen az I. és III. rendű alperest a „...” című művel kapcsolatosan, illetőleg a III. rendű alperest a „...” című kiadványban való felhasználással összefüggésben önállóan további nemvagyoni kártérítésre kérte kötelezni.

Az Szjt. 94. § (2) bekezdése szerint a szerzői jog megsértése esetén a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítés jár.

Kártérítésre alap az is, ha a szerző személyhez fűződő jogait megsértik.

Az Szjt. 94. § (2) bekezdése utaló rendelkezés, azaz a Ptk. 339. § (1) bekezdésére, illetőleg a 355. § (1) bekezdésére utal.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni.

A bíróság vizsgálta azt, hogy az I. rendű alperes tanúsított-e jogellenes, felróható magatartást, amellyel okozati összefüggésben a felperesnek nemvagyoni hátrányt okozott.

Az I. rendű alperes arra hivatkozott, hogy három szaklektort felkért a diótermesztéssel kapcsolatos kiadvány lektorálására, akik között egyébként a felperes korábbi társszerzője is szerepel. A felperes csak állította, hogy a szaklektorok nem megfelelő kiválasztásával is már jogsértő módon járt el az I. rendű alperes, de ezt az állítását nem bizonyította, és a peradatok alapján sem következtethető az, hogy az I. rendű alperes felróható módon járt volna el akkor, amikor a szaklektorok felkérésén túl egyéb módon nem győződött meg arról, hogy vajon a kiadni szándékozott, de más által írt, és szerkesztett műben szerepel-e olyan más mű, amelynek a felhasználásához a hozzájárulást nem kérték.

A bíróság megítélése szerint kellő gondossággal járt el az I. rendű alperes, amikor három szaklektort is felkért a mű tartalmának ellenőrzésére.

A felperes ezen túl arra is hivatkozott, hogy az I. rendű alperes a peres eljárást megelőzően írt felhívásaira nem tette meg a szükséges lépéseket.

A peres eljárást megelőzően a felek között már jogvita keletkezett, a vitát peren kívül a felek nem tudták rendezni. Ez szerzői jogot sértő magatartásnak a bíróság megítélése szerint nem minősíthető.

A bíróság tehát azt állapította meg, hogy az I. rendű alperes a felperes által hivatkozottakkal kapcsolatosan nem tanúsított felróható magatartást, amellyel okozati összefüggésben a felperes szakmai hírnevét sértő módon hátrányt okozott volna.

A III. rendű alperessel szemben fenntartott nemvagyoni kártérítés iránti igénye azonban a felperesnek megalapozott, a felperes által követelt összeget a bíróság viszont eltúlzottnak találta.

A felperes alappal hivatkozott arra, hogy szakmai környezetében való elismertségét és hitelét hátrányosan befolyásolta az elkövetett jogsértés.

A bíróság megítélése szerint a felperes alappal következtetett arra, hogyha az általa korábban publikált tanulmány, amely egy szűk szakmai közönségnek szól, ismételten megjelenik egy olyan kiadványban, ahol mint szerző ő maga nem kerül feltüntetésre, ez szakmai hírnevét sértheti.

Megválaszolatlan kérdés maradhat szakmai körökben az, hogy vajon miért nem szerepel a felperes mint a tanulmány szerzője a tanulmányt egészében átvevő műben, és adott esetben a felperes személyét illetően negatív következtetésre is lehet jutni ezzel kapcsolatosan.

A bíróság ezért úgy ítélte meg, hogy a diótermesztéssel és a meggy- és cseresznyetermesztéssel kapcsolatos kézikönyvekben történő felhasználással okozott nemvagyoni hátrány hozzávetőleges kiegyensúlyozására 100.000-100.000 Ft kompenzáció illeti meg a felperest. Ugyanis a felperes által hivatkozott az a körülmény, hogy mint oktató a napi munkája során visszajelzéseket kapott a hallgatóktól is a sérelmezett kiadvány megjelenésével kapcsolatosan, a felperes részéről nem bizonyított.

A bíróság a Pp. 81. § (1) bekezdésének rendelkezése szerint a felperes és az I. rendű alperes viszonylatában a pernyertesség-pervesztesség arányát hozzávetőlegesen egyenlő mértékűnek

tekintette, míg a felperes és a III. rendű alperes viszonylatában a felperesre kedvezőbb arányban, 80-20%-ban állapította meg a pernyertesség-pervesztesség arányát.

A perköltség kiszámításánál pedig a III. rendű alperessel szemben előterjesztett követelések mértékét, valamint a szakértői költségek előlegezéseként már megfizetett összeget vette alapul, és azt összességében 344.000 Ft-nak tekintve, annak 80%-át, azaz 275.000 Ft perköltséget állapított meg a felperes javára a III. rendű alperes részéről történő fizetési kötelezettséggel.

Figyelemmel arra, hogy a perköltség a felperest illeti, a bíróság az ő kezeihez rendelte kifizetni a perköltség összegét.

Budapest, 2004. december 15. napján

Csíkyné dr. Szobácsi Julianna sk.
tanácselnök

II.

Fővárosi Bíróság
8.P.630.398/2003/28.

VÉGZÉS

A Fővárosi Bíróság dr. S. M. felperesnek az Sz. Kiadó Rt. és társa alperesek ellen szerzői jogsértés megállapítása és egyéb iránt folyamatban volt perben a 26. sorszámú ítélet rendelkező részének második bekezdését akként javítja ki, hogy „Az I. rendű alperes a felperes adatbázisokon fennálló kapcsolódó jogait megsértette azzal is, hogy az általa kiadott, a „...” című kiadványban jogosulatlanul felhasználta a felperes kizárólagos jogosultsági körébe tartozó, a ... című tudományos szaklapban található adatbázisokat”.

A bíróság a 26. sorszámú ítélet rendelkező részének negyedik bekezdését úgy javítja ki, hogy „A Fővárosi Bíróság megállapítja, hogy a III. rendű alperes megsértette a felperes adatbázisokon fennálló kapcsolódó jogait azzal, hogy a felperes kizárólagos szerzői jogosultsági körébe tartozó, a ... című tudományos szaklapban található adatbázisokat felhasználta a felperes hozzájárulása nélkül a „...” című könyv a „...” című fejezetben.”

A végzés ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt a Fővárosi Ítéltáblához címzett, a Fővárosi Bíróságnál 5 példányban benyújtandó fellebbezésnek van helye.

INDOKOLÁS

A felperes az elsőfokú ítélet rendelkező részének kijavítását kérte azzal, hogy a rendelkező rész második és negyedik bekezdésének első fordulatóban írt „a felperes szerzői jogait megsértette” kifejezés a törvény szövegéből következően „a felperes adatbázisokon fennálló kapcsolódó jogait megsértette” kifejezés helyesen.

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény rendelkezéseit kiegészítő, a 2001. évi LXXVII. törvény 8. § (2) bekezdése szerint az Szjt. harmadik része a 84. §-t követően a XI/A. Fejezettel egészül ki, ez a fejezet az adatbázisok előállítóinak védelméről szól.

A 84/A. § – 84/E. §-ok az adatbázis előállítójának a hozzájárulását kívánják meg az adatbázis tartalmának egészét vagy jelentős részét történő felhasználás esetén, és az adatbázist előállító jogait és a jogvédelem eszközeit határozzák meg.

A felperes kereseti igénye a már korábban tudományos szaklapban közölt adatbázisnak az alperesek részéről történő felhasználásával is kapcsolatos volt.

A felperes igénye az adatbázist előállító személyt illető jogok alapján volt előterjesztve, ezért helyesen az adatbázisok felhasználásával kapcsolatos igények tekintetében a felperest mint az adatbázisokat előállító személyt illető jogvédelem.

A bíróság ezért a Pp. 224. § (1) bekezdése alapján előterjesztett kijavítás iránti kérelemnek helyt adott azzal, hogy a végzés jogerőre emelkedését követően az ítéletkiadmányokra is feljegyzi majd a kijavítás tényét.

A végzés ellen a Pp. 224. § (4) bekezdése szerint van helye fellebbezésnek.

Budapest, 2005. január 10. napján

Csíkyné dr. Szobácsi Julianna sk.
a tanács elnök

III.

Fővárosi Ítéltábla
8.Pf.20.370/2005/3.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. S. Cs. ügyvéd által képviselt dr. S. M. felperesnek – a dr. H. G. ügyvéd által képviselt Sz. Kiadó Rt. I. rendű és a dr. M. M. ügyvéd által képviselt dr. M. B. III. rendű alperesek ellen – személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása és jogkövetkezményei iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2004. december 15. napján kelt, 8.P.630.398/2003/26. számú ítélete ellen a felperes részéről 27. sorszám alatt és a III. r. alperes által 30. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyaláson meghozta a következő

Í T É L E T E T:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett rendelkezését megváltoztatja és az I. r. alperest kötelezi, hogy a felperesnek 15 napon belül fizessen meg nem vagyoni kártérítés címén 150.000 (Százötvenezer) Ft-ot, és ezen összegnek 2003. október 15. napjától a kifizetésig járó törvényes mértékű kamatát. A III. r. alperes által fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét 800.000 (Nyolcszázezer) Ft-ra és kamataira felemeli.

Mellőzi az ítélet rendelkező részéből a felperes és III. r. alperes vonatkozásában a pervesztesség-pernyertesség arányát megállapító ítéleti rendelkezést, és a perköltségviselés tárgyában akként rendelkezik, hogy az I. r. alperes 15 napon belül 238.000 (Kettőszázharmincnyolcezer) Ft, a III. r. alperes 450.000 (Négyszázötvenezer) Ft elsőfokú perköltséget köteles megfizetni a felperesnek.

Köteles az I. r. alperes 15 napon belül 24.000 (Huszonnégyezer) Ft, a III. r. alperes 61.000 (Hatvanegyezer) Ft másodfokú perköltséget a felperesnek megfizetni.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

INDOKOLÁS

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az I. r. alperes megsértette a felperes szerzői jogait azzal, hogy a felperes által írt a „...” című tanulmányt tartalmazó, a „...” című könyvet dr. M. B. III. r. alperes mint szerző neve alatt kiadta.

Az I. r. alperes a felperes adatbázisokon fennálló kapcsolódó jogait megsértette azzal is, hogy az általa kiadott a „...” című kiadványban jogosulatlanul felhasználta a felperes kizárólagos jogosultsági körébe tartozó, a „...” című tudományos szaklapban található adatbázisokat.

Megállapította, hogy a III. r. alperes megsértette a felperes személyhez fűződő szerzői jogait azzal, hogy az általa szerkesztett, a „...” című könyvben, valamint a „...” című műben a felperes által írt, a „...” című tanulmányt közölve, annak szerzőjeként magát tüntette fel.

Megállapította továbbá, hogy a III. r. alperes megsértette a felperes adatbázisokon fennálló kapcsolódó jogait azzal, hogy a felperes kizárólagos szerzői jogosultsági körébe tartozó, a „...” című tudományos szaklapban található adatbázisokat felhasználta a felperes hozzájárulása nélkül a „...” című könyv a „...” című fejezetben.

Kötelezte az I. r. alperest, hogy a jogsértő módon forgalmazott, a III. r. alperes neve alatt megjelent a „...” című kiadvány forgalmazását hagyja abba.

Eltiltotta az I. és III. r. alperest attól, hogy a jövőben a felperes hozzájárulása nélkül, a felperes által írt, a „...” című tanulmányt, illetőleg a felperes kizárólagos szerzői jogosultsági körébe tartozó, a „...” című tudományos szaklapban megjelent adatbázisokat felhasználja.

Kötelezte az I. és III. r. alperest, hogy 8 napon belül – az ítéleti rendelkezések közül a jogsértés megállapítására vonatkozókat – tegyék közzé saját költségükön az „N.” című napilapban.

Kötelezte az I. r. alperest, hogy 15 napon belül a III. r. alperes által szerkesztett, a „...” című kiadvánnyal kapcsolatosan szolgáltatson adatot a könyv forgalmazásában résztvevő partnereiről, továbbá arról, hogy mennyi az eladott példányok száma, mennyi az adatszolgáltatáskori raktáron lévő példányszám.

Kötelezte az I. r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 50.000 Ft-ot. Az I. és III. r. alperes egyetemleges kötelezését mellőzte.

Ezt meghaladóan az I. r. alperessel szembeni, nem vagyoni kártérítés megfizetésére irányuló kereseti kérelmet elutasította.

Kötelezte a III. r. alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 200.000 Ft-ot nem vagyoni kártérítés címén, és az összeg után 2003. október 15. napjától a kifizetésig terjedő időre járó törvényes mértékű kamatot.

Ezt meghaladóan a bíróság a III. r. alperessel szemben előterjesztett, a 200.000 Ft-ot meghaladó nem vagyoni kártérítés iránti kérelmet elutasította, továbbá elutasította a III. r. alperessel szemben előterjesztett, gazdagodás visszatérítésére irányuló kérelmet is.

Akként rendelkezett, hogy a felperes és az I. r. alperes költségeit maga viseli.

A felperes és a III. r. alperes tekintetében a pernyertesség-pervesztesség arányát 80-20%-ban állapította meg a felperes javára, és ennek megfelelően kötelezte a III. r. alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 275.200 Ft perköltséget.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes és a III. r. alperes fellebbezett.

A felperes az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatásával keresetének megfelelően kérte az I. r. alperest 150.000 Ft, a III. r. alperest a „...” című kiadvánnyal összefüggésben megítélt 100.000 Ft-on felül további 200.000 Ft, a „...” című művel kapcsolatban a terhére megállapított jogsértés miatt megítélt 100.000 Ft-on felül további 400.000 Ft nem vagyoni kártérítés és ezen összegek után 2003. október 15. napjától a kifizetésig járó törvényes mértékű kamat megfizetésére kötelezni.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a jogsértés súlyához, az őt ért hátrány jelentőségéhez képest aránytalanul alacsony összegben állapította meg a nem vagyoni kártérítés összegét.

Az I. r. alperes mint kiadó kártérítési felelősségét illetően azzal érvelt, hogy az I. r. alperesnek mint szakvállalatnak a szakmai kiadványok tekintetében magasabb elvárhatósági mércének kell megfelelnie. Kötelezettsége odafigyelni arra, hogy az általa kiadásra kerülő mű jogtisztaságú. Az azonban az alperestől mindenképpen elvárható lett volna, ha legalább a pert megelőzően tett felszólítást követően megkereste volna a felperest a sérelem tisztázása céljából. Ehelyett a felajánlott egyezséget visszautasította.

A III. r. alperes tekintetében azt hangsúlyozta, hogy a jogosulatlan felhasználást két alkalommal is megvalósította, mindkét könyvében a legfigyelemfelkeltőbb módon, a könyv bevezető fejezeteként jelentette meg az ő tanulmányát a saját neve alatt. Érvelése szerint, mivel az integrált gyümölcsstermesztés tárgyában kis számban állnak rendelkezésre tudományos művek, így az ilyen témában megjelenő tanulmány nagy hangsúlyt kap. Ezért törvényszerű, hogy a szakember munkája során kezébe veszi az e témával kapcsolatos könyveket, és ekkor a III. r. alperes művével találkozik, amely az ő kutatómunkája eredményeként készített tanulmánya. Különösen fájdalmasan érinti, hogy a főiskolai hallgatók számos évfolyama a perbeli tanulmányát a III. r. alperes művének tekinti. Főiskolai oktatóként a mindennapi munkája során is szembesül az alperesi jogsértéssel azáltal, hogy az általa konzultált szakdolgozatokban, diplomatervekben gyakran találkozik a III. r. alperes által írt könyvvel, mint forrásmunkával, a perbeli tanulmánya pedig nem az ő műveként jelenik meg hivatkozásként. Azzal is érvelt, hogy miután a szakirodalom és a hallgatók tanulmányai a jövőben is hozzáférhetők, így az ítélet eltiltó rendelkezése ellenére a jogsértés a továbbiakban is éreztetni fogja hatását. Álláspontja szerint köztudomásúnak fogadható el a jogsértéssel okozott hátrány, ezért bizonyítást nem igényel, emellett belső lelki állapota, amelyre alapítottan a nem vagyoni hátrány jelentkezik, okirattal vagy más módon nem is bizonyítható.

A III. r. alperes fellebbezése a nem vagyoni kár megfizetésére kötelező ítéleti rendelkezést, valamint a perköltségre vonatkozó döntést támadta. A nem vagyoni kártérítésre irányuló kereseti kérelem teljes elutasítását kérte.

Állította, hogy a felperes nem bizonyította a nem vagyoni kárigényét megalapozó hátrány bekövetkeztét és az okozati összefüggést. Vitatta az ítéleti megállapítást, miszerint a jogsértés a felperes szakmai környezetében való elismertségét és hitelét hátrányosan befolyásolta volna. Hivatkozott az általa írt diótermesztéssel kapcsolatos könyv bevezetőjében írtakra, amelyben a felperes művét értékesnek és magas elméleti színvonalúnak említette. Előadta azt is, hogy a felperest felkérte, hogy legyen szerzőtársa, de ezt nem vállalta el, ellenben szóban hozzájárult ahhoz, hogy ő a könyvében a felperes munkáira hivatkozzon. Álláspontja szerint csupán ott követett el hibát, hogy nem kötött írásban felhasználási szerződést a felperessel. Ezt a jogsértést azonban az ítélet fellebbezéssel nem támadott rendelkezései megfelelően kompenzálják. Utalt arra, hogy a pert megelőzően tett egyezségi ajánlatát a felperes visszautasította. Azzal is érvelt, hogy a felperes és műve mindkét könyv irodalomjegyzékében megfelelően fel van tüntetve. Az esetlegesen nem jogszabályi előírásnak megfelelő idézések pedig nem adnak okot arra, hogy a szakmai körök emiatt a felperest negatívan ítélik meg, és szakmai jóhírért bármilyen módon is csorbítsák.

A perköltségviselés tekintetében hozott ítéleti döntést külön is sérelmezte a III. r. alperes, mert véleménye szerint a felperes ügyvédi költségigénye nem áll összhangban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel, tekintettel arra, hogy a per majdnem egy év alatt lezárult, és az eljárás folyamán bonyolult bizonyítási eljárásra sem volt szükség, továbbá tanúmeghallgatásokra sem került sor. Az ügy megítélése különösen bonyolult sem volt, a felperesi jogi képviselő pedig a keresetlevélén kívül mindössze két előkészítő iratot és egy bizonyítási indítványt készített. A perköltség összege a számítása szerinti 250.000 Ft pertárgy értékéhez viszonyítottan is túlzottan magas. Megítélése szerint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. §-ának (2) bekezdése és 3. §-a alapján e pertárgyérték 5%-a, azaz 12.500 Ft lenne megállapítható a felperes javára, ezért az ügyvédi munkadíj erre való mérséklését kérte.

Amennyiben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatásával a felperes nem vagyoni kártérítési igényére vonatkozó keresetet vele szemben elutasítja, úgy a pernyertesség-pervesztesség arányának a felperes és közte egyenlő mértékben történő megállapítását kérte azzal, hogy perköltségeit mindkét fél maga viselje.

Az I. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Állította, hogy a felhasználási jog megszerzése és a vitatott kiadvány előkészítése során úgy járt el, ahogy egy szakkiadótól elvárható, ezért a felperesnek felróható módon nem vagyoni kárt nem okozott. Arra hivatkozott, hogy szabályszerű felhasználási szerződéssel szerezte meg a III. r. alperestől a mű kizárólagos felhasználási jogát. A szerződésből értelemszerűnek tartotta, hogy a szerző a saját művét adta át felhasználásra. A kiadványt pedig a szerkesztőn túl az általa felkért szaklektorok is ellenőrizték, akik kiválasztásában kellő gondossággal járt el. Közülük az egyik a felperesi mű társszerzője is volt. Hangsúlyozta, hogy a szaklektorok feladata a szövegbeli hivatkozások ellenőrzése. Előadta, hogy a pert megelőzően, amikor a felperes jelezte sérelmét, a III. r. alperes arról tájékoztatta, hogy rendelkezik engedéllyel a felperestől. A felperes jogi képviselőjének írt 2003. március 18-i keltű levelében pedig közölte, hogy a jogvita tárgyát képező kiadvány utánnomását vagy újbóli kiadását nem tervezi, illetőleg, ha az újbóli kiadás mégis szükségessé válna, megfelelő módon gondoskodni fog a felperes jogainak védelméről (Pf.6/A/2.). Később, a 2004. november 3-i levelében pedig a III. r. alperessel kötött kiadói szerződéstől elállt (Pf.6/A/1.).

A felperes észrevételezte, hogy a pert megelőző levelezésből kitűnően a jogsérelem miatt a keresetlevél benyújtását jóval megelőzően fordult az I. r. alpereshez, aki visszautasította a jogvita rendezését.

A felperes fellebbezése alapos, a III. r. alperes fellebbezése alaptalan.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntését a fellebbezések keretei között bírálta felül. A szerzői jog megsértését megállapító döntés és az ehhez fűződő objektív szankciók alkalmazása és a gazdagodással kapcsolatosan indítványozott egyetemleges marasztalást mellőző rendelkezés nem volt fellebbezéssel érintett rendelkezés. Kizárólag a nem vagyoni kártérítés iránti kereseti kérelem tárgyában hozott ítéleti döntést és a perköltségről szóló rendelkezést vizsgálta. A megállapított jogsértésekkel csak annyiban foglalkozott, amennyiben azok az érvényesített nem vagyoni kárigény jogalapját képezték.

Az elsőfokú bíróság az I. r. és a III. r. alperes terhére egyaránt több jogsértést állapított meg. (Itt jegyzi meg a másodfokú bíróság, hogy a P. Alapítvány II. r. alperes tekintetében a per részben megszüntetésre került, ezért ezt követően a III. r. alperes II. r. alperesként való feltüntetése lett volna helyes. A másodfokú bíróság azonban a megjelölést a részben jogerőre

emelkedett elsőfokú ítélet másodfokú ítélettel együtt való könnyebb értelmezhetősége kedvéért nem változtatta meg.)

Az I. r. alperes tekintetében a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 12. §-ának (1) bekezdése alapján a felperesnek mint szerzőnek a névfeltüntetéshez való személyiségi joga megsértését látta megvalósulni azzal, hogy a felperes által írt a „...” című tanulmányt tartalmazó a „...” című könyvet a III. r. alperes mint szerző neve alatt adta ki.

A III. r. alperes a felperes szerzői személyhez fűződő jogát az ítélet megállapítása szerint azzal valósította meg, hogy az általa szerkesztett és az I. r. alperes által kiadott, a „...” című, valamint – a P. Alapítvány által 1999-ben kiadott – a „...” című könyvekben a felperes tanulmányát közölve, annak szerzőjeként magát tüntette fel.

Az elsőfokú bíróság mind az I. r., mind a III. r. alperessel szemben az Szt. 16. §-ának (1) és (2) bekezdései alapján a szerzői vagyoni jog, nevesítetten az Szt. 84/A. § (1) bekezdése szerinti adatbázison alapuló kapcsolódó jog megsértését is megállapította.

A nem vagyoni kártérítési igény szempontjából a szerzői személyhez fűződő joggal kapcsolatos jogsértések megállapítása bírt jelentőséggel, mert a nem vagyoni kártérítés jogintézménye a személyiséget ért sérelem esetére rendelt jogvédelmi eszköz.

A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság I. r. alperes tekintetében hozott nem vagyoni kárigényt elutasító döntésével.

Az I. r. alperessel szemben előterjesztett nem vagyoni kárigényt elutasító döntését az elsőfokú bíróság azzal indokolta, hogy az I. r. alperes nem tanúsított felróható magatartást, amellyel okozati összefüggésben a felperesnek szakmai hírnevét sértette volna. A szaklektorok kiválasztásában kellő gondosságot tanúsított. A peradatok alapján pedig nem következtethető az, hogy az I. r. alperes felróható módon járt volna el akkor, amikor a szaklektorok felkérésén túl egyéb módon nem győződött meg arról, hogy a kiadni szándékozott, de más által írt és szerkesztett műben szerepel-e olyan más mű, amelynek felhasználásához a szerző hozzájárulást nem adott. Azt az érvelését sem fogadta el a felperesnek, hogy az I. r. alperes a pert megelőző felszólítására nem tette meg a szükséges lépéseket, mert a peres eljárást megelőzően a felek között már jogvita keletkezett, amelyet peren kívül nem tudtak rendezni. Megítélése szerint ez szerzői jogot sértő magatartásnak nem minősíthető.

A másodfokú bíróság tévesnek találta ezt az érvelést. Vizsgálva, hogy az adott helyzetben milyen magatartás lett volna elvárható az I. r. alperestől, illetve az I. r. alperes által a felelőssége kimentésére felhozott körülményeket illetően a következőket emeli ki.

Az Szt. 94. §-ának (2) bekezdése szerint a szerzői jog megsértése esetén a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítés jár. A kártérítésre alap az is, ha a szerző személyhez fűződő jogait megsértik.

A kártérítés tehát a vétkes jogsértés jogkövetkezményeként érvényesíthető. A személyhez fűződő jog vétkes megsértése sem alapozza meg önmagában a nem vagyoni kárigényt. A felperesnek kell bizonyítania a jogsértéssel okozati összefüggésben keletkezett, nem vagyoni kártérítésre alapot adó hátránya bekövetkeztét.

A Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése értelmében, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható. A Ptk. 355. §-ának (1) bekezdése szerint köteles a kárért felelős személy a károsult nem vagyoni kárát megtéríteni.

A kárfelelősséget megalapozó felróhatóság kimentése körében a bizonyítási kötelezettség a jogsértőt terheli. A károkozónak kell bizonyítania, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Az I. r. alperes a felelősség alóli kimentés körében két körülményre hivatkozott. Egyrészt a III. r. alperessel kötött kiadói szerződésre, állítva, hogy abban volt jogtisztaságra utalás, amit utóbb úgy módosított, hogy ha nem is szerepelt a szerződésben, magától értetődő volt.

A másodfokú bíróság nem fogadta el kimentésre alkalmasnak az I. r. alperes érvelését. A szerződéses kikötés mint tény nem volt megállapítható, de aligha bírna jelentőséggel, hogy az a személy, aki a szerző névfeltüntetési jogát sérti, és a kiadó felé magát tünteti fel szerzőnek, állította volna, hogy jogtisztaság az általa szerkesztett könyv. Emiatt súlytalan volt az az érvelése is, hogy a szerzőtől kiadásra átvett mű tekintetében magától értetődő a jogtisztaság. A III. r. alperesnek az I. r. alperessel szemben jogszavatosságért való helytállása az alperesek közötti jogviszonyt érintően a per érdemi elbírálása körén kívül eső kérdés. Utal arra a másodfokú bíróság, hogy az I. r. alperes a III. r. alperesnek küldött 2004. november 3-i keltű levelében a kiadói szerződéstől el is állt.

Az I. r. alperes a szaklektorok megfelelő kiválasztására is hivatkozott. A másodfokú bíróság ezt az érvelését sem tudta elfogadni. Azt az I. r. alperes sem állította, hogy kifejezetten megbízta volna a szaklektorokat a jogtisztaság ellenőrzésére csak, mint szokásos kötelezettségre hivatkozott. Semmilyen tény, körülményt nem jelölt meg, amely az adott esetben alkalmas lett volna annak igazolására, hogy a maga részéről mindent megtett azért, hogy az általa kiadásra kerülő mű jogtisztaságáról meggyőződjön. Annak ugyanis nincs jelentősége, hogy a szaklektor kiválasztásánál mennyiben járt el kellő körültekintéssel. Az adott esetben az összes körülményt vizsgálva lehet csak megítélni, hogy a kiadó úgy járt-e el, ahogy az az adott helyzetben elvárható. A felperes helytállóan érvelt azzal, hogy sajátos témában megjelent szűk körű szakirodalomról lévén szó, a szerzőség ellenőrzése könnyen megoldható lett volna.

A későbbi együttműködési készség, amire az I. r. alperes hivatkozott, pedig még bizonyítottsága esetén sem eredményezné a kártérítési felelősségtől való mentesülését. A körülményektől függően legfeljebb a kárenyhítés körében lenne értékelhető. A per adatai szerint azonban nem is tett az I. r. alperes semmit a jogsértés megszüntetése érdekében. A felperes jogi képviselőjének írt 2003. március 18-i keltű leveléből megállapíthatóan is csupán a jövőre nézve ajánlotta fel, hogy gondoskodni fog a felperes jogainak védelméről, és nyilatkozatával a perbeli védekezése ellentétes is volt, amikor a felperesi mű tekintetében a szabad felhasználásra hivatkozott, vagyis vitatta a jogsértést. Az ismert körülmények között tehát az I. r. alperes nem tanúsított elvárható gondosságot, a Ptk. 339. §-a alapján magát kimenteni nem tudta. Ezért a szerzői személyiségi jogsértéssel összefüggésben kártérítési felelőssége fennáll.

A másodfokú bíróság a jogsértéssel okozott hátrányra vonatkozóan elfogadta a felperesi érvelést. Köztudomásúnak ismert tény a bíróság külön bizonyítás nélkül is valónak fogadta el (Pp. 163. § (3) bek.). Köztudottan bekövetkező, ezért bizonyítást sem igénylő hátrányként

értékelhető az, hogy a felperes saját kutatómunkájának eredményeként létrehozott szellemi alkotását az alperesi jogsértés folytán szakmai körökben másnak tulajdonítják. Ahhoz sem férhet kétség, hogy a felperes mint felsőoktatási intézmény oktatója a mindennapi munkája során szembesülni kényszerül a jogsértéssel a főiskolai hallgatók által készített szakdolgozatok irodalmi hivatkozásai kapcsán. A felperes a másodfokú tárgyaláson be is mutatott ilyen dolgot. Miután a jogsértő szakirodalom, valamint a hallgatók tanulmányai a jövőben is hozzáférhetők, így a felperes a továbbiakban is ki lesz téve annak, hogy a tanulmányát a szakma és a hallgatók a III. r. alperesnek tulajdonítsák. Hosszú távon bizonytalanságot okozhat az eredeti szerző személyét illetően az, hogy lehetséges, miszerint ugyanarra a tanulmányra utalva egyik helyen a felperest említik szerzőként, másutt pedig a III. r. alperest. Mindezek alapján a másodfokú bíróság megállapította, hogy az alperesi jogsértés alkalmas volt arra, hogy a felperes szakmai környezetében elismertségét és hitelét hátrányosan befolyásolja, amely a nem vagyoni kártérítésre okot adó hátrány.

A másodfokú bíróság a Ptk. 355. §-ának (4) bekezdését alkalmazva a felperest ért nem vagyoni hátrány ellensúlyozásához a keresetben az I. r. alperessel szemben érvényesített 150.000 Ft-ot nem találta eltúlzottnak, ezért annak megfizetésére kötelezte az I. r. alperest a keresetben megjelölt kezdő időponttól járó törvényes mértékű kamatával, amelyet a Ptk. 301. §-ának (1) bekezdése határoz meg. Annak mértéke 2003. és 2004. évben az évi költségvetési törvényekben meghatározottak szerint évi 11%, 2005. január 1-től pedig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező.

Az elsőfokú bíróság a III. r. alperessel szemben megalapozottnak tartotta a nem vagyoni kártérítési igényt, a követelt összeget azonban eltúlzottnak találta. Megállapította, hogy a felperes szakmai környezetében való elismertségét és hitelét hátrányosan befolyásolta az elkövetett jogsértés. Szakmai hírnevét sértheti, ha az általa korábban publikált tanulmány, amely egy szűk szakmai közönségnek szól, ismételten megjelenik egy olyan, a tanulmányt egészében átvevő műben, ahol mint szerző, ő maga nem került feltüntetésre. Ez megválaszolatlan kérdés maradhat szakmai körökben, és adott esetben a felperes személyét illetően negatív következtetésre is alapot adhat. Nem találta ugyanakkor bizonyítottnak azt a felperes által hivatkozott körülményt, hogy mint oktató a napi munkája során a hallgatóktól visszajelzéseket kapott a sérelmezett kiadvány megjelentetésével kapcsolatosan. Ezért úgy ítélte meg, hogy a diótermesztéssel, valamint a meggy és cseresznyetermesztéssel kapcsolatos kézikönyvekben történő felhasználással okozott nem vagyoni hátrány hozzávetőleges kiegyensúlyozására 100.000-100.000 Ft kompenzáció illeti meg a felperest.

A III. r. alperes a fellebbezésében azzal érvelt, hogy a szóbeli engedélyt a felhasználáshoz megkapta, felelőssége csupán abban áll, hogy nem kötött a felperessel írásban felhasználási szerződést.

Az előbbi nem állapította meg az elsőfokú bíróság tényként, és a jogsértést érintő döntés nem is volt fellebbezéssel támadva. A III. r. alperessel szemben a felperest szerzőként megillető névfeltüntetés jog mint a szerző személyhez fűződő joga megsértésével okozott hátrány szolgált alapul a nem vagyoni kártérítésre.

Az okozott hátrányra vonatkozóan az I. r. alperes kárfelelőssége körében megállapítottak a III. r. alperes tekintetében is érvényesek. A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróságnak a nem vagyoni hátrány tekintetében tett megállapításait, azzal az eltéréssel azonban, hogy az okozott hátrány nagyságának megítélése körében nem szükséges annak

külön bizonyítása, hogy a felperes a napi munkája során kapott-e visszajelzéseket a hallgatóktól. E nélkül is elfogadható a jogsértés, a lelki megrázkódtatás, az okozott bosszúság. A nem vagyoni kár mértéke bírói mérlegelés körébe tartozik. A jogsértés következményein túl figyelembe kell venni a jogsértések tárgyi súlyát, számát, a felróhatóság mértékét és az összecszerűség körében kialakult bírói gyakorlatot.

A III. r. alperes által elkövetett jogsértés súlya, száma, valamint a felróhatóságának mértéke jóval nagyobb az I. r. alperesénél. A III. r. alperes nem gondatlanságból, hanem tudatosan követte el a jogsértést. Úgy vette át műveiben a felperes tanulmányát, hogy annak szerzőjeként magát tüntette fel, ezáltal szakmai körökben a felhasznált felperesi tanulmányt a III. r. alperesnek tulajdonítják, s ez a helyzet a jövőre nézve is folyamatosan fennáll. Mivel az okozott hátrány alapvetően a III. r. alpereshez kapcsolódik, a jogsértés súlyához, jellegéhez és a felróhatóság mértékéhez igazodóan magasabb összegű kártérítés fizetésére köteles. Ezért a másodfokú bíróság a felperes által követelt összeget nem találta eltúlzottnak. Így a díótermesztéssel kapcsolatos kézikönyvvel összefüggő jogsértés miatt a 300.000 Ft, a meggy és cseresznye termesztéssel kapcsolatosan megvalósított jogsértéssel összefüggésben 500.000 Ft, összesen 800.000 Ft nem vagyoni kárpótlás, valamint törvényes kamatainak a megfizetésére kötelezte a III. r. alperest.

A III. r. alperes a fellebbezésében a felperesnek megítélt perköltség összegét is sérelmezte.

A másodfokú bíróság az összecszerűség tekintetében hozott eltérő döntése folytán megváltozott pernyertességi-pervesztességi arány miatt megváltoztatta az elsőfokú bíróságnak a perköltség viselése tekintetében hozott rendelkezését. A felperes keresete csak abban nem volt eredményes, hogy a gazdagodás címén követelt 50.000 Ft-ot az elsőfokú bíróság a keresettől eltérően nem az alpereseket egyetemlegesen marasztalva ítélte meg, hanem csak az I. r. alperest kötelezte ennek megfizetésére, ami szinte lényegtelen a költségviselés szempontjából. A felperes 63.000 Ft illetéket rótt le, 150.000 Ft szakértői díjat előlegezett és a díjmegállapodásában kikötött 475.000 Ft ügyvédi munkadíjat kért.

Az alperesek között a másodfokú bíróság az illeték költséget és az ügyvédi munkadíjat a teljes marasztalási összeg alperesek közötti megosztásának közel 25-75%-os arányának megfelelően, míg a szakértői díj összegét mérlegelve fele-fele arányban osztotta meg. Ennek megfelelően az I. r. alperes 13.000 Ft illeték költséget, 75.000 Ft szakértői díjat és 150.000 Ft ügyvédi munkadíjat, összesen 238.000 Ft-ot, a III. r. alperes 50.000 Ft illeték költséget, 75.000 Ft szakértői díjat és 325.000 Ft ügyvédi munkadíjat köteles a szinte teljes mértékben a pernyertes felperesnek megfizetni a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése szerint. A III. r. alperes fellebbezése körében a másodfokú bíróság utal arra, hogy az így számítottak alapján fizetendő ügyvédi munkadíj mértéke a (350.000 Ft és 800.000 Ft) pertárgyértékhez, valamint az ügy ténybeli és jogi megítéléséhez képest nem volt eltúlzott.

A perköltségviselésről szóló rendelkezés módosulása folytán szükségtelen foglalkozni azzal, hogy az elsőfokú bíróság a korábbi nyertességi arány tükrében helyesen rendelkezett-e. Az megjegyzendő, hogy a perköltség viselés aránya nem a rendelkező részre tartozó kérdés.

A másodfokú bíróság a kifejtettek szerint változtatta meg az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján. Mellőzte egyben az elsőfokú ítélet rendelkező részéből mint oda nem tartozót a felperes és a III. r. alperes pervesztességének-pernyertességének arányát 80-20%-ban meghatározó megállapítást.

Az eredményesen fellebbező felperes másodfokú perköltségének viselésére a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelesek az alperesek.

A felperes 45.000 Ft fellebbezési illetéket rótt le, ügyvédi munkadíjának megállapítását a jogszabály szerint kérte.

Az alperesek a teljes fellebbezési pertárgyértékből rájuk eső marasztalási összegnek (150.000-600.000 Ft) megfelelő, 20-80%-os arányban kötelesek az illetékköltséget megfizetni, amely az I. r. alperes tekintetében 9.000 Ft, a III. r. alperesre jutóan 36.000 Ft.

A másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján a fellebbezési pertárgyértékhez igazodóan, annak 5%-ában állapította meg az ügyvédi munkadíjat, amelynek a fellebbezési eljárásban a rendelet 3. §-ának (5) bekezdése alapján az 50%-a számítható fel. Az így megállapított összeget a másodfokú bíróság a rendelet 3. §-ának (6) bekezdése alapján felemelte az ügy bonyolultságára és a felperesi jogi képviselő által a másodfokú eljárás során készített beadványokra tekintettel. Ennek megfelelően az I. r. alperest terhelő munkadíj összege 12.000 Ft és 3.000 Ft általános forgalmi adó, a III. r. alperes tekintetében pedig 20.000 Ft munkadíj és 5.000 Ft általános forgalmi adó.

Az így számítottak alapján az I. r. alperes összesen 24.000 Ft-ot, a III. r. alperes 61.000 Ft-ot köteles a felperesnek másodfokú perköltségként megfizetni.

Budapest, 2005. június 2.

Tóth Lászlóné dr. s.k.
a tanács elnöke

Dr. Kovács Zsuzsanna s.k.
előadó bíró

Dr. Lesenyei Terézia s.k.
bíró

IV.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA
mint felülvizsgálati bíróság

Pfv. IV.22.134/2005/7.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága az S. és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt dr. S. M. felperesnek a dr. H. G. ügyvéd által képviselt Sz. Kiadó Rt. I. r. és a dr. M. M. ügyvéd által képviselt dr. M. B. III. r. alperesek ellen szerzői jog megsértése miatt a Fővárosi Bíróságon 8.P. 630.398/2003. számon megindított és a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.370/2005/3. számú ítéletével elbírált perében – a jogerős ítélet ellen – az I. r. alperes részéről 38. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem alapján – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

Í T É L E T E T

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal nem támadott rendelkezéseit nem érinti, felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. r. alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 15.000 (tizenötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I N D O K O L Á S

Az M. Kiadó 1997. évben adta ki a „...” című könyvet, melyet a felperes szerkesztett. A mű 9-33. oldalán található 1.1.-1.5 fejezet tartalmazza a felperesnek az integrált gyümölcsstermesztés általános alapelveit, összefüggéseit és fejlesztési irányait összegező tanulmányát. Ennek a műnek – mások mellett – társszerzője volt dr. Sz. L. nevű személy is.

A „...” című kiadványt az I. r. alperes 2002-ben adta ki. E mű egyik szerzője és szerkesztője a III. r. alperes. A mű kéziratát mások mellett – dr. Sz. L. lektorálta. A kézikönyvnek a „...” című fejezete (a felperes szerzőségének feltüntetése nélkül) lényegében szó szerint tartalmazza a felperes által írt és az 1997. évben kiadott mű 9-33. oldalán közzétett tanulmányt, továbbá a felperes által készített, és a ... című tudományos szaklapban 2000. évben megjelent adatbázisokat is. A kiadvány az adatbázisok tekintetében is „szerzőként” a III. r. alperest tüntette fel.

A P. Alapítvány kiadásában jelent meg 1999-ben a III. r. alperes által szerkesztett, a „...” című könyv, amely a felperes szerzőségének feltüntetése nélkül ugyancsak tartalmazza a felperes által írt, a „...” című tanulmányt.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I. r. alperes azzal, hogy tanulmányát hozzájárulása nélkül kiadta, továbbá a tudományos szaklapban közzétett adatbázisait is közzétette, jogosulatlan felhasználást követett el, és egyben megsértette a szerzőség elismeréséhez és a név feltüntetéséhez fűződő szerzői jogait. Kérte továbbá annak

megállapítását is, hogy a III. r. alperes azzal, hogy tanulmányát két kiadványban is saját szerzői műveként megjelentette, továbbá adatbázisait sajátjaként közzétette, ugyancsak jogosulatlan felhasználást követett el, valamint megsértette szerzői személyhez fűződő jogait. A jogsértés miatt kérte az 1999. évi LXXVI. tv. (Sztj.) 94. § (1) bekezdése szerinti objektív szankciók alkalmazását és az alperesek kártérítésben marasztalását. Állította, hogy az alperesek magatartása miatt szakmai becsülete, hírneve csorbult. Kollégái, diákjai az ő kutatási eredményeit a III. r. alperesnek tulajdonítják. Ezért az I. és III. r. alpereseket (eredetileg egyetemlegesen) kérte kötelezni 500.000 forint, továbbá a III. r. alperest a „...” című műben történt jogosulatlan felhasználás miatt további 500.000 forint nem vagyoni kártérítés, és ezen összegek után 2003. október 15. napjától járó késedelmi kamatok megfizetésére.

Az I. és III. r. alperesek a kereset elutasítását kérték. Arra hivatkoztak, hogy az általuk írt, illetve kiadott mű tudományos ismeretterjesztés célját szolgálta, ezért a felperes által írt, és nyilvánosságra hozott mű az adott célból (a forrás és a szerző megnevezésével) az Sztj. 34. § (2) bekezdés értelmében átvehető volt.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresettel egyezően állapította meg a jogosulatlan felhasználás miatt a jogsértést, és az I. és III. r. alperesekkel szemben a jogsértés felperes által kért objektív jogkövetkezményeit is alkalmazta. Az I. r. alperest kötelezte 50.000 forint gazdagodás megfizetésére, ugyanakkor az I. r. alperessel szemben előterjesztett nem vagyoni kártérítés iránti keresetet elutasította. A III. r. alperest 200.000 forint nem vagyoni kártérítés, és annak 2003. október 15. napjától a kifizetésig járó késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte. A felperes és az I. r. alperes vonatkozásában úgy rendelkezett, hogy költségeiket maguk viselik, a III. r. alperest pedig 275.200 forint perköltség megfizetésére kötelezte. Az elsőfokú bíróság az alperesek jogsértését az Sztj. 12. § (1) bekezdése, 16. § (1) és (6) bekezdése, továbbá a 84/A. § (1) bekezdése alapján állapította meg, és az Sztj. 94. § (1) bekezdés alapján alkalmazta a jogsértés objektív jogkövetkezményeit.

Az Sztj. 94. § (2) bekezdése szerint alkalmazandó Ptk. 339. alapján vizsgálta az alperesek kárfelelősségét. Az I. r. alperessel szemben előterjesztett nem vagyoni kárigényt az elsőfokú bíróság azért utasította el, mert álláspontja szerint az I. r. alperes kellő gondosságot tanúsított akkor, amikor három szaklektort is felkért a mű tartalmának ellenőrzésére. Ezért az I. r. alperes nem tanúsított felróható magatartást, amelyből következően kártérítési felelőssége sem áll fenn.

A felperes és a III. r. alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve, megfellebbezett rendelkezéseit megváltoztatta és az I. r. alperest arra kötelezte, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt nem vagyoni kártérítés címén 150.000 forintot, és annak 2003. október 15. napjától a kifizetésig számított törvényes mértékű kamatait. A III. r. alperes által fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét 800.000 forintra felemelte, és a pervesztesség arányában az I. r. alperest 238.000 forint elsőfokú és 24.000 forint másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte. A III. r. alperes által fizetendő elsőfokú perköltség összegét 450.000 forintra felemelte, és a III. r. alperest 61.000 forint másodfokú perköltségben is marasztalta.

A jogerős ítélet indokolása szerint az I. r. alperes a kártérítési felelősség alól magát kimenteni nem tudta. Súlytalannak találta azt az érvelést, mely szerint „a szerzőtől kiadásra átvett mű tekintetében magától értetődő a jogtisztaság”. Miután az I. r. alperes nem bizonyította, hogy az általa felkért szaklektoroknak kifejezetten feladatává tette „a jogtisztaság” ellenőrzését, ezért a lektorok foglalkoztatása önmagában nem mentesíti az I. r. alperest a kártérítési felelősség alól. A szakmai kiadvány sajátos témája miatt ugyanis – figyelemmel a szűk körű szakirodalomra – a szaklektoroknak lehetőségük lett volna a közölt tanulmányokkal

kapcsolatos szerzőség ellenőrzésére. A másodfokú bíróság köztudomású tényként megállapította a felperest ért nem vagyoni hátrány bekövetkeztét. A felperes szakmai elismertségét és hitelét ugyanis hátrányosan befolyásolja, hogy tanulmánya szerzőségét illetően a szakmai érdeklődők körében bizonytalanság keletkezett. Erre utal a bemutatott szakdolgozat, amelyben egy hallgató a felperes tanulmányára a III. r. alperes műveként hivatkozott. Miután a jogsértő szakirodalom, valamint a hallgatók tanulmányai a jövőben is hozzáférhetők, a jövőben is előfordulhat, hogy a szakmabeliek, illetve a hallgatók a tanulmány szerzőjének személyében tévednek, és a felperes szellemi alkotásának szerzőjeként a III. r. alperest jelölik meg. A jogsértés súlyát, körülményeit mérlegelve az I. r. alperest 150.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte, és a III. r. alperes által fizetendő nem vagyoni kártérítés összegét 800.000 forintra felemelte.

A jogerős ítéletnek az I. r. alperest nem vagyoni kártérítésben marasztaló rendelkezése ellen, annak hatályon kívül helyezése és a nem vagyoni kártérítés iránti keresetet elutasító elsőfokú ítélet helybenhagyása érdekében az I. r. alperes élt felülvizsgálati kérelemmel. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti az Szjt. 94. (1) bekezdés, a Ptk. 339. § (1) bekezdés, a Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdés, továbbá a Pp. 163. § (3) bekezdés, Pp. 141. § (2) bekezdés, továbbá a Pp. 235. § (1) bekezdés rendelkezéseit. Rámutatott arra is, hogy a felperest ért nem vagyoni hátrány bekövetkezte köztudomású tényként nem volt megállapítható, a felperes pedig nem bizonyította nem vagyoni hátrány felmerültét. Alapvetően azonban azt sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság nem látott lehetőséget a kártérítési felelősség alóli mentesítésére, mert a kiadói tevékenysége kapcsán felróható magatartást rótt a terhére. Arra hivatkozott, hogy kiadói szerződések esetén a kiadó alappal feltételezheti, hogy a szerző „jogtisztá” felhasználási jogot ruház át a kiadóra. A III. r. alperes által átadott művet emellett szaklektorokkal is ellenőriztette. A művek szakmai minőségének, eredetiségének ellenőrzése más módon nem lehetséges, mert a művek, műrészletek szerzőinek azonosítására alkalmas nyilvántartás nincs, a kiadók között kölcsönös adatszolgáltatás nem létezik. Ezért a jogerős ítéletnek az az álláspontja, hogy a kiadók a velük felhasználási szerződést kötő alkotók szerzői minőségét egymás között ellenőrizzék, lehetetlen elvárás. Állította, hogy a vonatkozó szakirodalom „szűkkörűségéről” a másodfokú bíróságnak hivatalos tudomása nem lehetett, ezért erre köztudomású tényként sem hivatkozhatott. Azzal is érvelt, hogy a jogsértésről szerzett értesülését követően haladéktalanul beszüntette a jogsértő mű kiadását és forgalmazását, és több alkalommal igyekezett a hátrányos következményeket kiküszöbölni a felperesnek tett egyezségi ajánlatokkal.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseinek a hatályban való fenntartását kérte.

A jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben írt indokok alapján nem jogszabálysértő.

A felülvizsgálati kérelem a jogerős ítéletnek kizárólag az I. r. alperest nem vagyoni kártérítésben marasztaló rendelkezését támadta, ezért a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletnek a jogsértés objektív jogkövetkezményeinek alkalmazásával kapcsolatos és a III. r. alperest marasztaló rendelkezéseit nem vizsgálta felül.

Az 1999. évi LXXVI. tv. (Szjt.) 94. § (2) bekezdése szerint a szerzői jog megsértése esetén a polgári jogi felelősség szabályai szerint kártérítés jár. Kártérítésre alap az is, ha a szerző személyhez fűződő jogait megsértik.

E rendelkezés alapján a szerzői jogok megsértése esetén a sérelmet szenvedett személy az általános szabályok szerint igényelhet kártérítést.

A Ptk. 339. § (1) bekezdés kimondja: aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentésül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható. A Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdés szerint kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást és költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány kiküszöböléséhez szükséges.

A fenti rendelkezések értelmében a sérelmet szenvedett felet terheli annak bizonyítása, hogy a jogellenes magatartás miatt, azzal releváns okozati összefüggésben őt vagyoni vagy nem vagyoni hátrány érte. A jogsértés jellegétől és az eset körülményeitől függően a nem vagyoni károsodás bekövetkezte a Pp. 163. § (3) bekezdés alapján köztudomású tényként is megállapítható.

A kárt okozó a felelősség alól azzal mentheti ki magát, ha bizonyítja, hogy magatartása nem volt felróható, azaz úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt.

A felperes nem vagyoni kárát arra alapította, hogy tanszékvezető egyetemi tanárként, az MTA Gyümölcsstermesztési Albizottsága elnökeként, továbbá szakmai kiadványok szerzőjeként megszerzett ismertségét és szakmai tekintélyét hátrányosan érintette, hogy az általa írt tanulmány szerzősége a szakmai közvélemény és a diákok előtt bizonytalanná vált. Ezzel ugyanis mindenkori tudományos munkájának hitelessége vált kétségessé.

A másodfokú tárgyaláson felmutatott olyan szakdolgozatot, amelyből megállapítható, hogy a tanulmányát forrásanyagként felhasználó diák a jogsértő kiadványra, ezen belül szerzőként a III. r. alperesre hivatkozott.

E peradatokkal a felperes konkrétan bizonyította a Pp. 163. (3) bekezdés alapján egyébként köztudomásúként is elfogadható tény, mely szerint a jogosulatlan kiadás miatt, azzal releváns okozati összefüggésben a felperes szakmai tekintélye, tudományos kutatásainak eredménye a szakmai közönség előtt kedvezőtlenül változott, mert a felperes szakmai hitelessége megkérdőjeleződött. A felperes szakmai hírneve, elismertsége és tekintélye tehát az I. és III. r. alperesek magatartása következtében nem vagyoni kárpótlásra alapot adó mértékben csorbult.

Megalapozottan jutott a jogerős ítélet arra a következtetésre is, hogy az I. r. alperes a felelősség alól nem tudta magát kimenteni.

Könyvkiadással foglalkozó gazdasági társaságtól általában elvárható, hogy olyan kiadói szerződéseket kössön, amelyek kizárják annak lehetőségét, hogy a kiadott mű más szerző szerzői jogát sértse. Valamely szakterületet érintő könyv kiadója ezért akkor jár el helyesen, ha a kiadni tervezett kézirat lektorálásával megbízottaknak nem csak a szakmai megfelelőség vizsgálatát adja feladatul, hanem azt is, hogy az adott szakterülettel foglalkozó más szerzők alkotásai a műben mennyiben és milyen módon vannak érintve. A kiadót a Ptk. 315. §-a szerint felelősség terheli az általa megbízott lektorok magatartásáért, esetleges mulasztásáért. Ha a lektorálás eredményeként megállapítható a kéziratban más szerzők műveinek idézése vagy egyéb módon való felhasználása, a kiadónak gondoskodnia kell arról, hogy szerzőségük

megfelelő módon feltüntetésre kerüljön. Amennyiben indokolt, úgy be kell szerezni e szerzők hozzájárulását is a művük felhasználásához.

A perbeli esetben az I. r. alperes által megbízott lektorok nem jelezték a kiadónak, hogy a kézirat a felperes más szakkönyvben már közölt tanulmányát anélkül tartalmazza, hogy szerzősége feltüntetésre került volna. A per adataiból az sem állapítható meg, hogy ennek vizsgálatára kaptak-e a lektorok az I. r. alperestől megbízást. Az azonban tényként megállapítható, hogy dr. Sz. L., akit az I. r. alperes a kézirat lektorálásával megbízott, társszerzője volt a felperesnek az 1997-es kiadású mű kapcsán. Számára ezért lehetőség volt azt felismerni, hogy a felperes tanulmányát is tartalmazza a lektorált kézirat. Az I. r. alperes tehát önmagában a lektorok foglalkoztatása miatt alaptalanul hivatkozott felróhatósága hiányára, és ez okból nem mentesülhetett a kártérítési felelősség alól.

A felelősség kimentésére nem ad alapot az sem, hogy a mű kiadását és forgalomba kerülését követően az I. r. alperes a jogsértés megszüntetése érdekében lépéseket tett. Ebben az időpontban meghozott intézkedései ugyanis már nem voltak alkalmasak arra, hogy a felperes szakmai tekintélyének csorbulását teljes egészében kiküszöböljék.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit a Pp. 275. (3) bekezdése alkalmazásával hatályában fenntartotta, és az I. r. alperest a Pp. 275/B. § szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes felülvizsgálati eljárással felmerült költségei megfizetésére. A perköltség összegét a Pp. 79. § (1) bekezdés alkalmazásával, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet szerinti mértékben hivatalból állapította meg, mert a felperes nem igazolta az általa felszámított perköltség kikötését.

Budapest, 2006. február 8.

dr. Völgyesi Lászlóné sk. a tanács elnöke,
Angyalné dr. Demeter Judit sk. előadó bíró,
dr. Mészáros Mátyás sk. bíró